

Statuut betreffende de begeleiding van kwetsbare gemeenschappen en de opheffing van een klooster

Inleiding

1. Wanneer een gemeenschap geconfronteerd wordt met toenemende kwetsbaarheid, wordt zij aangemoedigd om de situatie eerlijk onder ogen zien. Elke gemeenschap van de Orde, op elk continent, kan ooit met deze kwetsbaarheid geconfronteerd worden. Het is belangrijk in dit geval dat de gemeenschap zich niet isoleert onder het mom van haar autonomie, maar dat zij zichzelf ziet "als deel van een ware gemeenschap die voortdurend openstaat voor ontmoeting, dialoog, aandachtig luisteren en wederzijdse bijstand" (vgl. VDQ 29). De Carta Caritatis leert ons ook concrete hulp te zoeken en te aanvaarden "om vanuit één liefde te leven" (CC III.2).

2. "In een geest van volgzzaamheid aan de stem van de Heilige Geest" bespreekt de gemeenschap de situatie "nederig en openhartig" (vgl. C. 36.1). Iedereen wordt geroepen tot wederzijdse aandacht, samenwerking en gehoorzaamheid. "Het licht van het geloof is vooral in deze moeilijke tijden nodig om te zien dat het hart wordt gevormd door de persoonlijke en gemeenschappelijke ervaring van het kruis, de dood en de opstanding van Christus" (Ratio 54). In deze situaties zijn creatieve oplossingen nodig.

I. Besef van kwetsbaarheid

3. In de eerste plaats is het de verantwoordelijkheid van elke gemeenschap, onder leiding van haar overste, om haar situatie realistisch te beschouwen, niet alleen vanuit menselijk oogpunt maar vooral vanuit het oogpunt van het geloof. Een ervaring van kwetsbaarheid moet worden verwelkomd als een uitnodiging van de Heer om voor het leven te kiezen door het paasmysterie in te treden.

4. In de geest van het evangelie moeten de gemeenschappen hulp vragen en aanvaarden van de Pater Immediatus, de regio, de generale abt, het Generaal Kapittel of anderen. De elementen die bij de evaluatie en onderscheiding in aanmerking moeten worden genomen, kunnen zijn :

- het aantal monniken of monialen
- het leeftijdsprofiel van de gemeenschap;
- of het de vitaliteit heeft om het monastieke leven te leiden;
- het vermogen van de gemeenschap om te voorzien in vorming en bestuur;
- de waardigheid en de kwaliteit van het liturgische, broederlijke en geestelijke leven van het gemeenschap;
- de getuigeniswaarde van de gemeenschap en haar verbondenheid met de plaatselijke kerk;
- of de economische structuur gezond is;
- of de gebouwen geschikt zijn voor de huidige gemeenschap.

Deze elementen moeten op globale wijze, in een evenwichtig perspectief en in de context van de betrokken gemeenschap worden beschouwd.

5. In een situatie van toenemende kwetsbaarheid in zijn dochterhuis moet de Pater Immediatus de moed hebben om de overste en de gemeenschap te helpen deze realiteit onder ogen te zien. De reguliere visitatie is hiervoor het meest geschikte instrument (Stat RV 15).

II. Pastorale maatregelen en samenwerking

6. Om de gemeenschap te helpen met haar situatie om te gaan, gaat de Pater Immediatus met veel tact en naastenliefde verder, vertrouwend op de werking van de Heilige Geest in elke persoon en in de gemeenschap. Samen zullen ze manieren zoeken om de gemeenschap te helpen in de beleving van de volheid van de cisterciënzer conversatio.

Dit kan inhouden

- bewust worden van veranderingen in de samenleving, in de realiteit van jongeren en in de noodzaak om de manieren om vorming te geven te veranderen;
- aanpassing van de gebouwen, de liturgie, de uurroosters, de arbeid en de economie aan de grootte en aan de capaciteiten van de gemeenschap;
- veranderingen van officianten; hulp via personeel van andere gemeenschappen of van buiten de Orde (bijv. voor gezondheidszorg, economie);
- streven naar betere communicatie binnen de gemeenschap, of verzoening tussen haar leden bevorderen;
- zoeken naar andere vormen van steun binnen de filiatie of de regio;
- de oprichting van een Commissie voor de toekomst.

7. Het succes van deze maatregelen hangt in grote mate af van de medewerking en de goede wil van alle betrokkenen (gemeenschap, overste, Pater Immediatus).

III. Gevorderde kwetsbaarheid: speciale maatregelen

8. Indien na al deze inspanningen de situatie van kwetsbaarheid voortduurt, zal de overste of de Pater Immediatus, of een commissie van het Generaal Kapittel, of de abt-generaal de situatie onder de aandacht van het Generaal Kapittel brengen. Als de Pater Immediatus oordeelt dat de gemeenschap niet langer nieuwe aspiranten kan vormen, vraagt hij het Generaal Kapittel om het recht om aspiranten te ontvangen, op te schorten, overeenkomstig statuut 79.B.

9. Door het Generaal Kapittel zal een Commissie voor de toekomst worden ingesteld, waarvan de Pater Immediatus deel uitmaakt en die in de plaats zal komen van elke bestaande Commissie. Het doel en de opdracht van deze nieuwe Commissie zal door het Generaal Kapittel worden vastgesteld. Deze zullen er onder meer voor zorgen dat de wereldlijke goederen van het klooster goed worden beheerd, overeenkomstig de constituties en het burgerlijk recht van de plaats, en veiliggesteld met het oog op de mogelijke sluiting van het klooster.

10. Indien de situatie van de gemeenschap nog steeds niet verbetert, zal het Generaal Kapittel, op verzoek van de Pater Immediatus, overgaan tot de opschorting van de uitoefening van de autonomie van de gemeenschap. Deze stemming van het Generaal Kapittel vereist een absolute meerderheid. Het Generaal Kapittel machtigt vervolgens de Pater Immediatus om een monastiek commissaris aan te stellen die zal waken over de zorg voor de leden van de gemeenschap, zodat zij zoveel mogelijk samen kunnen blijven leven. Deze commissaris, die van binnen of buiten de Orde kan komen, is een religieuze hogere overste wiens gezag beperkt is tot de inhoud van de benoemingsbrief. Hij/zij zal regelmatig verslag uitbrengen aan de Pater Immediatus. Als deze persoon nog geen lid is van de Commissie voor de toekomst, wordt hij/zij dat op het moment van

zijn/haar benoeming als monastiek commissaris. In bepaalde uitzonderlijke en dringende gevallen kan het Generaal Kapittel de Pater Immediatus benoemen tot Monastieke Commissaris.

11. De monastiek commissaris hoeft niet in het klooster te wonen. Hij/zij kan iemand anders aanwijzen om te zorgen voor de dagelijkse behoeften van de gemeenschap, of hij/zij nu lid is van de gemeenschap, een ander lid van de Orde, een lid van een ander religieus instituut of zelfs een leek.

12. De monastiek commissaris kiest ten minste twee personen als adviseurs, die van binnen of buiten de gemeenschap kunnen komen. Indien nodig kunnen deze adviseurs optreden op als de raad van de monastiek commissaris. Het conventueel kapittel wordt geschorst, behalve voor handelingen van buitengewoon beheer en voor de stemming genoemd in nummer 19 hieronder. De monastiek commissaris houdt de leden van de gemeenschap op de hoogte en luistert naar hun mening over belangrijke zaken.

13. De opschorting van de uitoefening van de autonomie verandert niets aan de filiatie. De Pater Immediatus blijft de monastieke commissaris van zijn/haar dochterhuis helpen en ondersteunen bij de uitoefening van zijn/haar ambt (vgl. C. 74.1). Alle rechten en plichten van de Pater Immediatus tegenover het dochterhuis blijven intact, ook die van de reguliere Visitatie.

14. Indien de gemeenschap waarvan de uitoefening van de autonomie is opgeschort, over dochterhuizen beschikt, dan beslist de Pater Immediatus, in overleg met de dochterhuizen, hoe de uitoefening van de paterniteit zal worden uitgevoerd.

15. Indien de situatie van de gemeenschap verbetert en de gemeenschap en/of de Pater Immediatus van mening is dat de uitoefening van de autonomie kan worden hervat, stelt één van hen of beiden het Generaal Kapittel daarvan in kennis. Het Generaal Kapittel onderzoekt de zaak en beoordeelt of de schorsing moet worden opgeheven, wat een absolute meerderheid van stemmen van het Generaal Kapittel vereist.

16. Tussen de Generaal Kapittels, in gevallen die niet kunnen worden uitgesteld, heeft de Generale Abt, met de instemming van zijn Raad, de bevoegdheid om in naam van het Generaal Kapittel te handelen in alles wat hierboven aangegeven werd betreffende de opschorting van de uitoefening van de autonomie van een gemeenschap (C 82.2).

IV. Het proces van opheffing

17. Wanneer een klooster door bijzondere en langdurige omstandigheden geen enkele basis meer biedt voor hoop op groei (zie PC 21), wordt zorgvuldig overwogen of het moet worden gesloten.

18. De plaatselijke bisschop wordt geraadpleegd.

19. Wanneer de gemeenschap zich bewust is dat ze gesloten moet worden, nodigt de Pater Immediatus het conventueel kapittel uit om zijn aanvaarding van deze realiteit uit te drukken door een stemming die een absolute meerderheid vereist.

20. Om de opheffing van een klooster te overwegen, heeft het Generaal Kapittel een schriftelijk verslag nodig van de Pater Immediatus en een van de monastiek commissaris, samen met hun mening over de zaak.

21monniken. Alleen het Generaal Kapittel kan, met een twee derde meerderheid, beslissen over de opheffing van een van een autonoom klooster.

21monialen. Alleen het Generaal Kapittel kan, met een twee derde meerderheid, de Heilige Stoel vragen een autonoom klooster op te heffen (CIC 616 4).

22. Nadat het Generaal Kapittel heeft gestemd over de opheffing van een klooster of, in het geval van een klooster van monialen, heeft gestemd om de Heilige Stoel te verzoeken dit te doen, benoemt het een commissie van sluiting, samengesteld uit minstens vijf personen, om de opheffing uit te voeren. Deze Commissie, die de in punt 9 genoemde Commissie vervangt, geeft grote pastorale zorg aan de leden van het opgeheven huis en zorgt ervoor dat ieder een gemeenschap van de Orde vindt die hem/haar onthaalt om zijn/haar stabiliteit te waarborgen. Elk lid van de Orde heeft het recht en de plicht stabiliteit te hebben in een klooster van de Orde, met alle rechten en plichten die daarbij horen.

23. De gemeenschap die zulke leden van een opgeheven gemeenschap aanvaardt, zal haar wil en engagement tot uitdrukking brengen door middel van een stemming. Deze stemming, waarvoor een absolute meerderheid vereist is, vindt plaats bij de aanvaarding en niet na een proeftijd. Deze nieuwe leden van een gemeenschap zullen uitgenodigd worden voorzichtig om te gaan in het gebruik van hun nieuw verworven stemrecht.

24. Wanneer een bejaard of ziek lid van een opgeheven klooster permanent moet leven in welk soort verzorgingshuis ook, moet een gemeenschap van de Orde ermee instemmen voor hem/haar te zorgen tot zijn/haar dood. Hij/zij verkrijgt stabiliteit in die gemeenschap, maar gezien zijn/haar fysieke afwezigheid kan de uitoefening van zijn/haar stemrecht worden opgeschort.

25. De financiële activa van het opgeheven klooster, overeenkomstig het burgerlijk recht van de plaats en de wil van de stichters en de weldoeners, volgen de overlevende leden van de gemeenschap en gaan, proportioneel, naar de kloosters die hen ontvangen. Als deze goederen belangrijk zijn, dan wordt een deel gereserveerd om andere kloosters van de Orde te helpen, en om te voorzien in de behoeften van de plaatselijke bevolking, waar het klooster zich bevindt. Het beheer van deze verdeling van goederen en van andere elementen van het patrimonium van het klooster (bv. archieven, bibliotheek, enz.) wordt toevertrouwd aan de Commissie die toeziet op de sluiting. De Commissie kan zich zo nodig laten bijstaan door bevoegde personen die geen lid van de Orde hoeven te zijn.

Als de gemeenschap schulden heeft, zal dezelfde Commissie deze terugbetalen door de financiële activa van de gemeenschap aan te spreken alvorens deze te verdelen, en door zo nodig een beroep te doen op andere gemeenschappen of organen van de Orde, commissie van hulp of de financiële commissie van de Orde.

26. Deze Commissie brengt over haar werkzaamheden verslag uit aan het volgende Generaal Kapittel en houdt in de tussentijd de abt-generaal en zijn raad op de hoogte van de ontwikkeling van de situatie.

27. Wanneer het sluitingsproces volledig is voltooid, geeft het Generaal Kapittel een verklaring van sluiting. De werkzaamheden van de commissie van sluiting zijn dan beëindigd.